Митрополит Іларіон: робота в церковному закладі - це теж служіння Церкві

11 вересня 2021 року в передачі «Церква і світ», що виходить на каналі «Росія 24» по суботах і неділях, голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон відповів на запитання ведучої Катерини Грачової.

К. Грачова: Доброго дня! Це час програми «Церква і світ» на телеканалі «Росія 24». Свої питання ми задаємо голові Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополиту Волоколамському Іларіону. Вітаю Вас, владико!

Митрополит Іларіон: Доброго дня, Катерино! Вітаю вас, дорогі брати і сестри!

К. Грачова: Владико, до виборів в Державну Думу залишається лише тиждень. Тільки третина росіян, згідно зі свіжим опитуванням ВЦВГД, вважають дебати важливим етапом підготовки виборів до Держдуми. Йдеться про телевізійні дебати. Більше половини респондентів (58%) заявили, що дебати - не більше, ніж шоу. Як Ви ставитеся до політичних дебатів? Чи дивитеся Ви

їх?

Митрополит Іларіон: Я, як правило, не дивлюся політичні дебати, по-перше, через брак часу, по-друге, тому що на дебатах люди дуже часто кричать, перекрикують один одного і іноді навіть незрозуміло, про що вони говорять. Я думаю, що політичний процес, звичайно, передбачає і дебати, і те, що публіка повинна брати участь в цих дебатах, але, перш за все, все-таки кожна людина, яка піде голосувати, повинна для себе визначити, хто з політичних лідерів, яка з політичних партій йому симпатична і зробити свій вибір відповідно до голосу свого сумління.

Ми в Руській Православній Церкві ніколи не беремо участь безпосередньо в політичній боротьбі. Ми ніколи не говоримо нашим віруючим: голосуйте за ту чи іншу партію. Єдине, про що ми намагаємося нагадувати - про те, що ми як Церква зацікавлені в стабільності в нашій державі, в збереженні міцного громадянського, міжконфесійного і міжнаціонального миру. Тому ту політичну силу, яка докладає свої зусилля до того, щоб цей мир зберігався, зміцнювався, ми будемо підтримувати. Якщо є кілька таких політичних сил, то ми їх всіх підтримуватимемо.

К. Грачова: Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров виступав в Волгограді перед студентами і розповів, що «Руська Православна Церква знаходиться під серйозним тиском з боку Сполучених Штатів Америки, мета яких - похитнути єдність Православних Церков». По-вашому, владико, є сьогодні якісь механізми у Руської Православної Церкви, щоб це втручання іноземних держав, про яке говорить Сергій Лавров, зупинити?

Митрополит Іларіон: Давайте подивимося на те, що відбувається в світі, і на плоди зовнішньополітичної діяльності Сполучених Штатів. Дуже часто, на жаль, в американській політиці застосовується відомий принцип «розділяй і володарюй», тобто ставка робиться на те, щоб розділити народ, поглибити конфлікт. Ми бачимо це і на Близькому Сході, і в Україні.

Звичайно, Руська Православна Церква як сила, яка за самою своєю природою покликана консолідувати людей, в тому числі в різних країнах, яка покликана об'єднувати, а не роз'єднувати,

є для Сполучених Штатів, хочемо ми цього чи не хочемо, геополітичним противником. Тому в Сполучених Штатах існує думка про те, що аби Руську Православну Церкву послабити, її потрібно розчленувати. Власне, це замовлення і виконав Константинопольський Патріарх Варфоломій, коли він вторгся в Україну. Він відпрацював це замовлення по повній програмі.

Сьогодні українське суспільство розділене не тільки за мовною ознакою, ознакою політичної орієнтації, а й за релігійною ознакою. Патріарх Варфоломій обіцяв зцілити розкол, але замість зцілення розколу відбулося його поглиблення. Він обіцяв об'єднати православних віруючих, але замість об'єднання відбулося подальше роз'єднання, поляризація. Користуючись принципом «розділяй і володарюй» неможливо досягти ні об'єднання, ні консолідації. Руська Православна Церква на всьому пострадянському просторі грає консолідуючу роль. Навіть в тій ситуації, коли між державами виникають конфлікти, Церква продовжує об'єднувати людей. Ось чому вона є більмом на оці у тих політиків, які користуються принципом «розділяй і володарюй».

Як на це відповідає Церква? Вона на це відповідає так, як відповідала завжди: вона продовжує виконувати свою спасенну місію, продовжує нести в світ слово Господа Ісуса Христа і продовжує об'єднувати людей. Вона продовжує нагадувати їм про любов, про віру, про те, що на поділі неможливо побудувати міцний громадянський мир, а найголовніше - вона нагадує їм про те, що крім матеріальних цінностей в житті людини є і духовні цінності. Вона кожній людині відкриває той вимір в житті, яке відкривається тільки завдяки спілкуванню людини з Богом.

К. Грачова: Тим часом світові ЗМІ продовжують обговорювати новини, які надходять з Афганістану. Щогодини на тлі повідомлення про теракти, на тлі масової евакуації населення майже непоміченою залишилася новина про одне з перших рішень талібів * (* «Талібан» - заборонена в РФ терористична організація) після приходу до влади, а саме - вони заборонили музику, оголосили, що вона суперечить ісламу. Питання до Вас як богослова і музиканта в одній особі: що на це можна було б заперечити?

Митрополит Іларіон: Я думаю, питання слід було б поставити нашим ісламським богословам. Мені не здається, що музика заборонена в ісламі як в такому. Може бути, вона заборонена в радикальному ісламі, але я сподіваюся, що наші мусульманські лідери зможуть роз'яснити це

питання. Наскільки мені відомо, в російському ісламі музика ніколи не заборонялася.

А якщо відповісти мені як музикантові на Ваше питання, то я думаю, що забороняти людям слухати музику - це все одно, що забороняти їм пити воду. Можна, напевно, обійтися без води, можна навчити людей пити що-небудь інше замість води і тим самим підтримувати життєві сили організму, але музика - це настільки природна і невід'ємна частина людського буття, що мені важко уявити, як людина може жити взагалі без музики. Звичайно, у людей дуже різні музичні смаки: одні слухають класичну музику, інші - естрадну, треті - реп, але так чи інакше, людям без музики обійтися важко. Це дуже важлива складова життя людини.

Мені здається, завдання релігії взагалі полягає не в тому, щоб збіднювати життя людини, а в тому, щоб його збагачувати. Я не беруся говорити за іслам, тому що, знову ж таки, хай наші мусульманські брати про це розкажуть. Але якщо говорити, наприклад, про християнство, то ми бачимо, який колосальний вплив зробило християнство на розвиток культури. Не тільки на розвиток людської моральності, духовності, а й на розвиток культури. Сюди входить і живопис, і архітектура, і поезія, і література, і музика. Християнство дало колосальний поштовх розвитку людської культури. І до цього часу ми користуємося плодами того, що було створено на грунті християнської культури. Тому, звичайно, дуже шкода тих людей, які, живучи в Афганістані, будуть позбавлені можливості слухати музику. Але, на жаль, це не найгірше, чого можна побоюватися в зв'язку з приходом до влади талібів * (* «Талібан» - заборонена в РФ терористична організація).

К. Грачова: Тим часом, в Євросоюзі ЄС оголосив про вакцинацію від коронавірусу 79% дорослого населення. Іншими словами, оголосив про повну вакцинацію. Фактично це означає скасування всіх обмежень на подорожі всередині Євросоюзу. Нашу вакцину «Супутник» там до цього часу не визнають. Багато росіян все одно кривими маршрутами, але цього літа пробиралися на європейські курорти. Чи вірите Ви, що наш «Супутник» скоро офіційно визнають або все одно Ви вбачаєте тут політичне рішення - так довго тягнути з визнанням нашої вакцини?

Митрополит Іларіон: Той факт, що в Євросоюзі не визнають російську вакцину, викликаний виключно політичною кон'юнктурою і не має ніякого відношення до реальності. Я думаю, це пов'язано з тим, що на всіх рівнях в країнах Євросоюзу створюються штучні перешкоди для

взаємодії з Росією, і того, щоби російські громадяни приїжджали в країни Євросоюзу. Якщо буде визнання російської вакцини на Заході, то це станеться одночасно або майже одночасно з визнанням західних вакцин в Росії, тому що, швидше за все, це буде взаємовигідним і взаємоприйнятним політичним рішенням. Але якщо говорити в цілому про вакцинацію, то я думаю, що 70% - це дуже хороший показник, який повинен призвести до того, що в країнах Заходу пандемія піде на спад і рано чи пізно припиниться. Я думаю, коли ми досягнемо такого ж показника, вона у нас піде на спад.

Я дуже часто чую від наших парафіян: коли ж все це закінчиться? Я думаю, що відповідь на це питання можуть дати наші епідеміологи, наші органи охорони здоров'я, а вони зараз в один голос кажуть: це все закінчиться або піде на спад тоді, коли 70 або більше відсотків населення отримають міцний імунітет до коронавірусу. А імунітет з'являється насамперед завдяки щепленням. Ми поки ще далекі від цього рівня, тому можна передбачити, що пандемія у нас буде тривати і далі.

К. Грачова: Владико, на завершення хотілося б попросити Вас прокоментувати одну столичну новину. У підземці чоловік в одязі священика просив милостиню у пасажирів, а тих, хто йому відмовляв давати гроші, він брудно ображав. Звичайно, це зняли на відео, поширили в соцмережах. Зараз це активно коментують. Церква якось реагує на подібних самозванців? Як відрізнити справжнього священика від самозванця? Чи потрібно, наприклад, заявляти на таких в поліцію?

Митрополит Іларіон: Я думаю, що на таких можна і потрібно заявляти в поліцію, а священика істинного від самозванця відрізнити дуже просто. Є слова Господа Ісуса Христа: «по плодам їх пізнаєте їх» (Мф. 7.16). Справжні священики не сидять і не просять милостиню. Вони займаються своєю священницькою справою. Вони за це отримують винагороду. А ось різного роду самозванці, які надягають на себе священицький одяг, хрести, при цьому не маючи рукоположення в священний сан, звичайно, можуть здійснювати різного роду подібні діяння. Вони можуть просити милостиню. Є навіть випадки, коли лжесвященики пропонують здійснити ті чи інші священнодійства, наприклад, відспівати покійника або освятити машину. Тут, звичайно, православним віруючим потрібно бути дуже уважними. Потрібно завжди звертатися до храмів. Не в якісь незрозумілі заклади і структури, а в храми, де священики справжні, а не хибні, не самозванці; туди, де завжди підуть на зустріч кожній людині.

К. Грачова: Дуже Вам дякую, владико, що відповіли на наші запитання.

Митрополит Іларіон: Дякую, Катерино.

У другій частині передачі митрополит Іларіон відповів на запитання телеглядачів, що надійшли на сайт програми «Церква і світ».

Питання: В Євангелії від Матвія є дві фрази: «коли молишся, увійди до своєї комірчини, зачини свої двері, і помолися Отцеві своєму, що в таїні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі явно(Мф. 6.6)» і «хто визнає Мене перед людьми, того визнаю і Я перед Отцем Моїм Небесним Хто ж Мене відцурається перед людьми, того і Я перед Отцем Моїм Небесним(Мт. 10.32-33)». Як бути в такій ситуації, чи розповідати слабовіруючим про Бога або потрібно таємно вірити?

Митрополит Іларіон: Господь Ісус Христос говорить тут про дві різні речі. У першому випадку говорить про те, що молитва не повинна бути демонстративною і показною, як це мало місце в практиці фарисеїв, які зупинялися на вулицях, починали молитися для того, щоб люди їх вихваляли. Ми нічого не повинні робити напоказ. Не тільки молитися, а й милостиню ми не повинні давати напоказ. Про це Христос говорить: «нехай ліва рука твоя не знає, що робить права» (Мф. 6.3), тому що якщо ти отримаєш нагороду від людей, якщо ти отримаєш від них похвали, то ти позбавиш себе нагороди від Бога.

У другому вислові, який Ви процитували, Господь говорить про публічне ісповідання віри в Нього. Це те, до чого завжди закликала Церква. Ми говоримо про те, що Господь Ісус Христос створив Церкву не тільки для домашнього вжитку. Є, звичайно, ситуації, коли люди повинні зберігати потай свою християнську віру для того, щоб зберегти своє життя. Як, наприклад, за радянських часів дуже багато людей вірили таємно: вони ходили до церкви, але цього не афішували і це всіляко приховували. Або як зараз в деяких мусульманських країнах, християнам доводиться приховувати

свою віру. Але в нашій країні немає ніякої необхідності приховувати свою віру, а розповідати невіруючим і слабовіруючим людям потрібно в тому випадку, якщо вони готові Вас почути. Тут Ви самі повинні відчути: хоче людина від Вас почути слово про віру або не хоче. Якщо не хоче, то і не кажіть. А якщо відчуваєте в ній готовність Вас почути, то говоріть.

Питання: Кілька років я цікавлюся християнством, читаю книги про Православ'я, в тому числі і Ваші. Є інтерес до Православ'я, намагаюся дотримуватися в міру можливості заповідей, але далі цього справа поки не йде. Молитися якось соромно, хоча і розумію, що так бути не повинно. Сором викликає не сама молитва, а скоріше невміння молитися. Хочеться стати віруючим, але відчуваю, що справжньої віри поки немає. Що робити в такій ситуації?

Митрополит Іларіон: Мені здається, що без молитви віра не може бути повноцінною, бо молитва - це спілкування з Богом. Для того, щоб спілкуватися з Богом, не треба чогось навчитися або щось вміти. Все, що необхідно, прийде саме. Коли ви спілкуєтеся з цікавою для Вас людиною, то не задаєте собі питання: як з нею спілкуватися, що питати. Ви починаєте ставити питання і отримуєте відповіді. З Богом можна спілкуватися так само. Зовсім необов'язково для того, щоб спілкуватися з Богом, знати церковнослов'янську мову або якісь особливі правила. Просто почніть звертатися до Бога своїми словами. Найбільш, може бути, короткими молитвами звертайтеся до Нього і просіть в Нього допомоги.

А для того, щоб навчитися молитві, існують дуже прості посібники. Вони називаються «Православний молитвослов» і містять в собі ті молитви, які були складені в стародавні часи святими. Якщо Ви навчитеся читати ці молитви не просто механічно і не розуміючи сенсу, але вкладаючи в їх зміст свої власні думки і почуття, то поступово через таке читання Ви навчитеся молитві. А молитва - це основа духовного життя, тому що через молитву ми здійснюємо безпосередньо живий зв'язок з Богом. Через молитви ми задаємо Йому питання і отримуємо від Нього відповіді.

Питання: Ісус Христос говорив, що той, хто візьме шлюб з розлученою, чинить перелюб. Однак наша Церква вінчає другошлюбних. Чому?

Митрополит Іларіон: Наша Церква зовсім не завжди вінчає другошлюбних, а тільки за певних умов. А саме - в разі смерті одного з супругів або в тому випадку, якщо одна зі сторін розпаду шлюбу виявляється невинною в цьому розпаді. У цьому випадку людина може отримати право на другий шлюб і вінчання. А у виняткових випадках і на третій шлюб.

Питання: Не знаю, як мені поступати з православними журналами та газетами, які я багато років купувала в церковній лавці. Просто викинути їх в дворовий контейнер я не наважуюся. Як бути?

Митрополит Іларіон: Я рекомендую Вам завести шредер - це таке пристосування, яке подрібнює папір. Я регулярно ним користуюся для своєї службової переписки.

Питання: Ви неодноразово розповідали про цікаву і складну роботу, яку здійснює очолюваний Вами Відділ зовнішніх церковних зв'язків. Які якості повинен мати претендент на вакансію в Відділі, якщо вона виникає? Яку необхідно мати освіту, якими іноземними мовами володіти?

Митрополит Іларіон: Перш за все, тут потрібно воцерковлення. Ми не беремо на роботу невоцерковленних людей, тому що людина, яка працює в церковному закладі, повинна бути віддана Церкві, сприймати свою роботу не просто як роботу, а як служіння Церкви. Крім того, оскільки ми займаємося в основному міжнародною діяльністю, то тут дійсно в більшості випадків потрібно знання іноземних мов. Це і англійська мова, яка є зараз універсальною мовою для спілкування. Для окремих напрямків - це інші мови, наприклад, грецька для спілкування з цілою низкою Православних Церков, італійська - для спілкування з Католицькою Церквою. Звичайно, коли ми приймаємо на роботу співробітника, вивчаємо його біографію, дивимося на те, якими мовами він володіє, і пропонуємо йому працювати на тому напрямку, на якому він може принести найбільшу користь у відповідності зі своїми інтересами і компетенціями.

Хотів би завершити цю передачу словами апостола Павла з послання до євреїв: «А без віри догодити Богові неможливо; і той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто

шукає Його, Він дає нагороду»(Євр. 11.6).

Я бажаю вам всього доброго і нехай береже вас всіх Господь.

Джерело: https://mospat.ru/ua/news/88032/